

NINA KLAVDIJA LOJEN IN TATJANA ZALOKAR (UR.): Marijina romarska pot: Zbornik | Marijanski hodočasniški put: Zbornik radova | Mary's Pilgrimage Route: Collection of Papers | Marien Pilgerweg: Sammelband; Kozjanski park v okviru projekta Marijina romarska pot, Podsreda 2011, 71 str.

V zborniku *Marijina romarska pot* sedem avtorjev interdisciplinarno osvetljuje kulturni, duhovni in družbeni pomen Marijinih romarskih središč in svetišč v Sloveniji in na Hrvaškem ter širše v Evropi.

Omenjena pot je del srednjeevropske Marijine romarske poti, ki se začne v Čenstohovi na Poljskem in nadaljuje skozi Levočó (Slovaška), Dunaj, Mariazell in Gradec naprej v Slovenijo ter konča v Mariji Bistrici na Hrvaškem. V prvih dveh prispevkih (Marijina romarska pot v Sloveniji in Marijina romarska pot na Hrvaškem) sodelavci podjetja Hosting zahod & vzhod svetovanje d. o. o. in Inštituta za turizem Zagreb na kratko orisujejo potek poti na slovenskem in hrvaškem ozemlju. Čez Slovenijo potekata zahodna (vstopna točka so Trate pri Šentilju) in vzhodna (vstopna točka je Gornja Radgona) smer poti. Načrtuje se podaljšanje poti od Marije Bistrice v dveh krakih; prvi naj bi se nadaljeval proti vzhodu do Aljmaša, romarskega središča, ki leži ob sotočju Drave in Donave v Slavoniji, drugi pa proti jugu, čez Trsat in Sinj do Medjugorja.

Zgodovinski razvoj romanja in romarskih središč, duhovne in družbene (kulturno-

antropološke) kontekste čaščenja Marije ter motive, ki so vodili romarje na dolgo popotovanje, povzema mag. Karl Mittlinger v prispevku *Marijino romanje*, hkrati pa predstavi še avstrijski del poti. Avtor ugotavlja, da je, v nasprotju s srednjim vekom, pri današnjem romanju veliko bolj v ospredju iskanje življenjske poti kot pokora sama.

V prispevku *Slovensko božjepotništvo* se mag. Franci Petrič osredotoča na razvoj in posebnosti slovenskega romanja v prostoru in času, izlušči šest najbolj pogostih dejavnikov nastanka romarskih poti (prikazovanje svetlobe, ptičje petje, prikazovanje Marije, najdenje kipa ali podobe, naročilo v sanjah in legenda) in opiše romarske navade in predmete (romarska pesem, spokorna dejanja in obredni ples, votivi in podobe, pisma in spominske knjige, podobice in svetinjice). Pri tem izhaja iz arhivskih, zgodovinskih (potopisi) in tudi etnoloških virov (*Slovenske narodne pesmi* Karla Štreklja in *Praznično leto Slovencev* Nika Kureta). Zaradi številnih nevarnosti na poti je bila srečna vrnitev romarjev domov vprašljiva. Avtor povzame naslednjo slovensko ljudsko pesem o kompostelskih romarjih:

Pesem pripoveduje, kako je romarja in njegovega sina obtožil krčmar, pri katerem sta prenočevala, da sta ga okradla. Zaman sta dokazovala svojo nedolžnost. Oče je bil obsojen na vislice, sin pa je izprosil, da so obesili njega namesto očeta. Oče je žalosten poromal k sv. Jakobu. Ko se je čez mesec dni vračal, je stopil do vislic, da bi ondi še sam umrl. A kako se je zavzel, ko je sin z vislic spregovoril: »Sveti Jakob je tu stal / Nu meni ni vmreti dal, / Nu je še zdej per meni, / Me drži per življenji ...« Oče je brž stekel k sodniku, ki se je pravkar mastil s pečeno kuro, in mu povedal, kaj se godi. Sodnik se mu je porogal: »Tulk tvoj sin živi / K ta kokuš, ki v skledi leži!« In glej! Kokoš zleti iz sklede. Sina seveda takoj snamejo, krčmarjevo premoženje pa

prodajo in izkupiček dajo obema romarjema (Kuret 1989: 228).

Dr. Renata Novak Klemenčič v prispevku *Nova odkritja o baročni prenovi Marijine cerkve v Zagorju pri Pilšanu* pokaže na arhitekturne povezave omenjene cerkve in cerkve Device Marije v Slakah pri Podčetrtru s pomembnimi romarskimi središči na avstrijskem Štajerskem, medtem ko dr. Robert Peskar v prispevku *Ptujska gora in arhitektura Marijinih romarskih cerkva na Spodnjem Štajerskem v 15. stoletju* sledi prenosom stavbnih oblik z Marijine cerkve na Ptujski gori na druge romarske cerkve (Lovrenc na Dravskem polju, Stoperce, Janški Vrh, Svete Gore, Gradišče pri Podsredi, Svetin, Spodnje Tinsko pri Zibiki).

V zaključnem prispevku *Romarski turizem kot neizkoriščena priložnost slovenskega turizma* Nina Klavdija Lojen ugotavlja, da bi se morala romarska središča in poti bolj povezovati z drugimi nosilci turistične ponudbe, razvojni potencial romarskega turizma pa morajo prepoznati tudi pripravljavci nove Strategije razvoja in trženja slovenskega turizma 2012–2016.

Zbornik je rezultat mednarodnega strokovnega posveta, ki ga je 27. septembra 2011 na gradu Podsreda organiziral Kozjanski park ob koncu triletnega projekta z istim imenom (Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija–Hrvaška 2007–2013, več na <http://marijina-romarska-pot.si/>). Projektno območje je obsegalo jugovzhodno in severovzhodno Slovenijo ter Varaždinsko in Krapinsko-zagorsko županijo na Hrvaškem. Zbornik sta uredili Tatjana Zalokar, vodja projekta, in Nina Klavdija Lojen, koordinatorka projekta; dopolnjujejo ga še zloženka, romarski vodnik, zemljevidi poti, razglednice in romarska knjižica, na dan posveta pa so pripravili tudi odprtje potujoče razstave o Marijini romarski poti.

* Tatjana Vokić Vojković, etnol., univ. dipl. lit. komp. in prof. geogr., vodja projekta Rokodelska akademija I, Občina Veržej, 9226 Moravske Toplice, Mlajtinci 11, E-naslov: tatjana.vokic@gmail.com